

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U001171

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 12-03-2024

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського № 70-А від 27 травня 2024 року

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Трусенко Софія Григорівна

2. Sofiia H. Trusenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8629-8607

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 025

Назва наукової спеціальності: Музичне мистецтво

Галузь / галузі знань: культура і мистецтво

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Музичне мистецтво

Дата захисту: 08-05-2024

Спеціальність за освітою: Музичне мистецтво

Місце роботи здобувача: Комунальний мистецький навчальний заклад Печерського району м.Києва "Дитяча музична школа № 4 ім.Д.Д.Шостаковича"

Код за ЄДРПОУ: 05459625

Місцезнаходження: вул. Бастіонна, 5а, Київ, 01014, Україна

Форма власності: Комунальна

Сфера управління: Держадміністрація

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): 4978

Повне найменування юридичної особи: Національна музична академія України імені П. І. Чайковського

Код за ЄДРПОУ: 02214188

Місцезнаходження: вул. Архітектора Городецького 1-3/11, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національна музична академія України імені П. І. Чайковського

Код за ЄДРПОУ: 02214188

Місцезнаходження: вул. Архітектора Городецького 1-3/11, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 18.41, 18.41.09.11

Тема дисертації:

1. Формування музичнопоетичної цілісності у вокальних циклах Ярослава Верещакіна
2. Formation of musical and poetic integrity in the vocal cycles of Yaroslav Vereshchahin

Реферат:

1. Актуальність. Творча постать Ярослава Верещакіна (1948–1999 рр.) – композитора, поета, видавця, музично-громадського діяча – належить до плеяди українських митців 70–90-х років. Він був сучасником Є. Станковича, І. Карабиця, О. Киви, Г. Саська, В. Годзяцького, В. Зубицького та інших творців, яких можна віднести до таких, що сприяли оновленню арсеналу жанрово-стильових засобів сучасної української музики, її лексики. Атмосфера стильових змін кінця 60–70-х рр. ХХ ст. яскраво відобразилася в неоромантичній поезії музики Я. Верещакіна. Його творчий доробок є достатньо різноплановим, адже композитор працював майже у всіх жанрах. Це твори для симфонічного оркестру як повного так і камерного складів: «Дивертисмент» (1972 р.), «Сюїта» (1969 р.), «Варіації» (1970 р.), Концерт для альту і симфонічного оркестру (1972 р.); оркестрові транскрипції творів композиторів ХІХ–ХХ ст., велика кількість камерних творів для різного складу (струнні квартети, квінети для духових інструментів), сонати, сонатини, скерцо, сюїти,

мазурки для різних інструментів (віолончель, флейта, скрипка, фортепіано тощо). Проте самотність і різножанрова композиторська творчість Я. Верещагіна мало відома як в Україні, так і за кордоном, і ще й досі не стала предметом фундаментального цілісного музикознавчого дослідження. Основною джерельною базою для вивчення життєтворчості Я. Верещагіна став його особистий архів, який зберігається вдома у доньки – Богдани Верещагіної. Туди входять персональні документи, листи, афіші, програмки концертів, поезія митця, замальовки та нотні рукописи, які стали визначальними для аналізу творчого процесу композитора: всього виявлено та опрацьовано 153 позиції музичних творів та багато чернеткових записів (серед яких 8 повних нотних зошитів). Більшість із цих композицій, на жаль, досі не виконувалися та не є дослідженими на цей момент. Додатком до архівних джерел стали зібрані невеличкі журналістсько-публіцистичні статті Г. Конькової, Г. Луїної, І. Зінків, О. Зосим, О. Лавриненко, А. Мухи, Т. Невінчаної, Б. Чіпа, О. Швецової та Н. Шурової у періодичних виданнях, де описані враження після концертів із біографічними нарисами про Я. Верещагіна, розмисли про твори композитора, які прозвучали, журналістські діалоги, але серед наявної бібліографічної літератури серйозної наукової роботи не зафіксовано. На основі всіх цих матеріалів детально досліджено життєвий і творчий шлях митця та створено комплексну концепцію його творчої еволюції. Важливо зазначити, що значне місце у творчості Я. Верещагіна належить саме вокальним композиціям. Досліджуючи його творчу спадщину, віднайдено близько шістдесяти творів різних вокальних жанрів – це обробки українських пісень, пісні, романси, вокальні цикли та кантати для сопрано, мецо-сопрано, баса та баритона, хорів творів для мішаного та чоловічого складу а cappella. Звернення у дисертації до вокальної музики Я. Верещагіна обумовлене не лише кількісною перевагою цих композицій серед інших жанрів, а й через те, що вони є сутністю його ментальності і найяскравіше виражають спосіб його музичного мислення, адже митець був також і прекрасним поетом, навіть скомпонував власну збірку віршів під назвою «Хлорофілові зерна», яка, на жаль, не була опублікована, але знайдена серед рукописів (до неї входить близько сімдесяти віршів). Він філігранно та тонко працював з поетичним словом, і вираження «художніх задумів» у вокальних мініатюрах тісно пов'язані з емоційним забарвленням вербального тексту, саме тому музична тканина цих творів часто містить завуальований сенс та обов'язково глибоку інтелектуальну ідею. Серед інших митців Я. Верещагін виділяється особливою витонченістю концепцій, рафінованістю задумів з притаманною йому виразною інтелектуальністю, що виявляється у зверненні до камерних жанрів. Але простежується і своєрідне прагнення композитора до укрупнення форми через схильність до циклізації, коли об'єднання окремих мініатюр переростає у великий монолітний твір. У творчому доробку композитора є 14 вокальних циклів, кожен з яких складають від двох до чотирьох вокальних мініатюр. На жаль, на сьогодні три цикли з переліку віднайдено не повністю, тому відредагована та опублікована нотна збірка вокальних циклів «Намалював художник смуток...», яка стала важливим додатком до роботи, налічує 11 позицій. Серед них є обробки українських, чеських та словацьких народних пісень, цикли на вірші українських поетів В. Морданя, В. Герасим'юка, М. Удовиченка, Ф. Млинченка, М. Доленги, П. Тичини, Д. Загула, М. Драй-Хмари та на тексти старовинних корейських поетів у перекладі О. Жовтіса.

2. Relevance. The creative figure of Yaroslav Vereshchagin (1948–1999) – a composer, poet, publisher, musician and public figure – belongs to the pleiad of Ukrainian artists of the 70s and 90s. He was a contemporary of E. Stankovych, I. Karabyts, O. Kyva, H. Sasko, V. Hodziatsky, V. Zubytsky and other composers who can be considered as contributors to the renewal of the array of genre and style tools of contemporary Ukrainian music and its vocabulary. The atmosphere of stylistic changes of the late 60s and 70s of the twentieth century was vividly reflected in the neo-romantic poetics of Ya. Vereshchagin's music. His works are quite diverse, as the composer worked in almost all genres. These are works for both full and chamber symphony orchestras: "Divertissement" (1972), "Suite" (1969), "Variations" (1970), Concerto for viola and symphony orchestra (1972); orchestral transcriptions of works by composers of the XIX–XX centuries, a large number of chamber compositions for different ensembles (string quartets, quintets for wind instruments), sonatas, sonatinas, scherzos, suites, mazurkas for different instruments (cello, flute, violin, piano, etc.). However, the original and multi-genre compositional legacy of Ya. Vereshchagin is little known both in Ukraine and abroad, and has not yet been the subject of a fundamental, holistic musicological study. The main sources for the study of Ya. Vereshchagin's life and work are

his personal archive, which is kept at the home of his daughter, Bohdana Vereshchagina. It includes personal documents, letters, posters, concert programmes, poetry, sketches and music manuscripts, which became crucial for the analysis of the composer's creative process: in total, 153 items of music and many drafts (including 8 complete music notebooks) were identified and processed. Most of these compositions, unfortunately, have not been performed and have not been studied to this day. The archival sources were accompanied by small journalistic articles by H. Konkova, H. Lunina, I. Zinkiv, O. Zosym, O. Lavrynenko, A. Mukha, T. Nevynchana, B. Chip, O. Shvetsova, and N. Shurova in the periodicals, which describe impressions after the concerts with biographical sketches about Ya. Vereshchagin, reflections on the composer's works that were performed, journalistic dialogues, but no serious scientific work has been recorded among the available bibliographic literature. On the basis of all these materials, the life and creative path of the composer was studied in detail and a comprehensive concept of his creative evolution was created. It is important to note that a significant place in Ya. Vereshchagin's work belongs to vocal compositions. While researching his creative heritage, about sixty works of various vocal genres were found: arrangements of Ukrainian songs, songs, romances, vocal cycles and cantatas for soprano, mezzo-soprano, bass and baritone, choral works for mixed and male a cappella. The focus of this dissertation on vocal music by Ya. Vereshchagin is not only determined by the quantitative superiority of these compositions among other genres, but also because they are the essence of his mentality and express the way he thought about music in the most vivid way, because the artist was also a wonderful poet, he even composed his own collection of poems called "Chlorophyll grains", which, unfortunately, was not published but was found among manuscripts (it includes about seventy poems). He worked with the poetic word in a filigree and subtle way, and the expression of "artistic ideas" in vocal miniatures is closely related to the emotional colouring of the verbal text, which is why the musical fabric of these works often contains a veiled meaning and necessarily a deep intellectual idea. Among other artists, Ya. Vereshchagin stands out for the special elegance of his concepts, the refinement of his ideas with his inherent expressive intellectuality, which is manifested in his use of chamber genres. However, there is also a peculiar desire of the composer to enlarge the form through a tendency to cyclisation, when the combination of individual miniatures grows into a large monolithic composition. The composer's oeuvre includes 14 vocal cycles, each of which consists of two to four vocal miniatures. Unfortunately, three of the cycles from the list have not been found in their entirety, so the edited and published collection of vocal cycles "The artist painted sadness...", which has become an important supplement to the work, contains 11 items. Among them are arrangements of Ukrainian, Czech, and Slovak folk songs, cycles based on poems by Ukrainian poets V. Mordan, V. Herasymiuk, M. Udovychenko, F. Mlynchenko, M. Dolenga, P. Tychna, D. Zahul, M. Dry-Khmara, and texts by ancient Korean poets translated by O. Zhovtis.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Трусенко С. Г. Вокальний цикл Ярослава Верещагіна «Сміється джерело»: формування музичнопоетичної цілісності // Українське музикознавство. Київ, 2019. Вип. 47. С. 130–148.
- Трусенко С. Г. Творча постать Ярослава Верещагіна у контексті часу // Fine Art and Culture Studies. Луцьк : Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022. Вип. 4. С. 93–100
- Трусенко С. Г. Семантика цілісності: взаємозв'язок між філософією та мистецтвом // Актуальні питання гуманітарних наук. Дрогобич, 2023. Вип. 67. С. 152–157

- Трусенко С. Г. Специфіка обробок народних пісень у вокальних циклах Ярослава Верещагіна // Українське музикознавство. Київ, 2023. Вип. 49. С. 100–111.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Копиця Маріанна Давидівна
2. Marianna D. Kopytsia

Кваліфікація: д.мист., професор, 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна музична академія України імені П. І. Чайковського

Код за ЄДРПОУ: 02214188

Місцезнаходження: вул. Архітектора Городецького 1-3/11, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Савчук Ігор Борисович
2. Ihor B. Savchuk

Кваліфікація: д. мист., професор, 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6882-3404

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України

Код за ЄДРПОУ: 26167849

Місцезнаходження: вул. Євгена Коновальця, буд. 18-д, Київ, 01133, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія мистецтв України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Тилик Ігор Володимирович

2. Ihor Tylyk

Кваліфікація: к.мист., доц., 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2896-631X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214159

Місцезнаходження: вул. Євгена Коновальця, буд. 36, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гоменюк Світлана Григорівна

2. Svitlana G. Gomenuk

Кваліфікація: к.мист., доц., 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6337-7388

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна музична академія України імені П. І. Чайковського

Код за ЄДРПОУ: 02214188

Місцезнаходження: вул. Архітектора Городецького 1-3/11, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Волосатих Ольга Юріївна

2. Olha Y. Volosatykh

